

Sygn. akt I Cz 129/13

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Nowaczyński

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2013r. w Elblągu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko M. W., P. W. i małoletniej N. W. reprezentowanej przez przedstawicieli ustawowych M. W. i P. W.

o wydanie

i z powództwa wzajemnego M. W.

przeciwko M. S.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej – powódki wzajemnej

na postanowienie Sądu Rejonowego w Ostródzie

z dnia 14 lutego 2013r., sygn. akt I C 12/13

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Ostródzie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 lutego 2013r. Sąd Rejonowy w Ostródzie oddalił wniosek pozwanej M. W. o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W uzasadnieniu wskazał, że instytucja zwolnienie od kosztów sądowych służy możliwości skorzystania z prawa do sądu osobom ubogim, które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej uniemożliwiającej zgromadzenie środków pieniężnych na pokrycie kosztów sądowych. Najczęściej są to osoby, które w ogóle nie osiągają dochodów, bądź w tak niskiej wysokości, że pozwalają one jedynie na zaspokojenie koniecznych wydatków związanych z utrzymaniem. Tymczasem z oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym pozwanej wynika, iż osiąga ona z małżonkiem dochód miesięczny w kwocie 622,71 zł, zaś wydatki jakie ponosi wynoszą 1.108 zł, a więc znacznie przekraczają jej dochód. Wobec tego, zdaniem Sądu, pozwana nie przedstawiła wszystkich źródeł swego dochodu – w celu uzyskania częściowego lub całkowitego zwolnienia od kosztów sądowych – co skutkowało oddaleniem wniosku w tej części.

W ocenie Sadu Rejonowego również wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie zasługiwał na uwzględnienie, gdyż pozwana nie wykazuje nieporadności uniemożliwiającej samodzielne prowadzenie sprawy. Zgodnie z art. 117 § 1 k.p.c. sąd uwzględnia taki wniosek, gdy udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny, a więc w sytuacji, gdy strona jest nieporadna życiowo lub z innych przyczyn niezdolna do kompetentnego działania w sprawie

albo sprawa jest na tyle skomplikowana faktycznie lub prawnie, że tylko pomoc fachowego pełnomocnika może zapewnić należyte jej prowadzenie. Tymczasem pozwana formułuje swoje stanowisko w sposób jasny i precyzyjny. Świadczy o tym nie tylko treść odpowiedzi na pozew połączona z wniesieniem powództwa wzajemnego, ale i treść wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu. Pozwana adekwatnie również do wezwań Przewodniczącego dokonuje wymaganych czynności procesowych. Nadto skomplikowanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym nie wskazuje na to, aby miała ona trudności z samodzielnym reprezentowaniem swoich interesów.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pozwana – powódka wzajemna M. W. domagała się jego zmiany przez zwolnienie jej od kosztów sądowych w całości i ustanowienie pełnomocnika z urzędu, ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzuciła, że Sąd pierwszej instancji pominął okoliczność, iż na rozprawie w dniu 14 lutego 2013r. oświadczyła ona, iż mąż od stycznia tego roku przestał pobierać zasiłek dla bezrobotnych, co jeszcze pogorszyło sytuację materialną rodziny. Faktem jest, że pozwana ponosi wydatki wyższe od osiąganego dochodu, ale niedobór ten jest pokrywany ze wsparcia finansowego udzielanego przez rodzinę. Ponadto, skoro Sąd miał wątpliwości, co do źródeł pokrywania niedoboru w kosztach utrzymania, powinien przeprowadzić stosowne dochodzenie, zgodnie z art. 109 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zdaniem skarżącej nie sposób również podzielić stanowiska Sądu I instancji w zakresie uzasadnienia odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Pozwana wyjaśniła przecież na rozprawie, że odpowiedź na pozew przygotował jej fachowy pełnomocnik, który działał jednak pro bono i jego pomoc objęła również sporządzenie zażalenia. W takiej sytuacji nie można było postawić wniosku, iż pozwana jest w stanie poprawnie formułować swoje żądanie i wyrażać prezentowane stanowisko. Wbrew ustaleniom Sądu pozwana jest nieporadna, ma kłopoty z samodzielnym prowadzeniem sprawy, nie mówiąc o tym, że sprawa jest skomplikowana, tak pod względem faktycznym, jak i prawnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanej – powódki wzajemnej zasługiwało na uwzględnienie, choć nie z przyczyn w nim podniesionych.

Należy wyjaśnić, że zasadnicze ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji i wyciągnięte na ich podstawie wnioski co do zasady są słuszne. Jednak zostały one poczynione i postawione na potrzebę dokonania oceny zasadności wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu w sprawie o wydanie. Wynika to z rubrum zaskarżonego postanowienia, jak i z jego uzasadnienia, w którym Sąd w sposób ogólny oceniał przesłanki zastosowania omawianych instytucji procesowych, bez odniesienia się do przedmiotu żądań zgłoszonych w przedmiotowej sprawie. Tymczasem w sprawie, oprócz roszczenia o wydanie lokalu, pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła powództwo wzajemne o zapłatę kwoty 64.928,13 zł wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie adwokata. W takiej sytuacji ocena zasadności obu wniosków musiała dotyczyć tak powództwa głównego, jak i wzajemnego, czego Sąd pierwszej instancji nie dokonał.

Dlatego też należało uznać, że w efekcie doszło do nierozpoznania istoty sprawy w zakresie rozstrzygnięcia o wnioskach o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie adwokata, co zwalniało Sąd drugiej instancji od obowiązku odniesienia się do zarzutów przedstawionych w zażaleniu. Przy ponownym rozpoznaniu tych wniosków Sąd Rejonowy uwzględni okoliczność, że zostały one zgłoszone w sprawie, której przedmiotem jest żądanie pozwu głównego o wydanie i pozwu wzajemnego o zapłatę i na tej podstawie orzeknie o ich zasadności na podstawie art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i art. 117 § 5 k.p.c.

W tym stanie, wobec nierozpoznania istoty sprawy, należało orzec jak w postanowieniu, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.